

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
"КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан
факультету соціології і права

_____ 2015 р.
" ____ " _____

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО
ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів
напряму 6.030401 "Правознавство"

Ухвалено методичною комісією
факультету соціології і права
Протокол від _____ 2015 р. № ____

Голова методичної комісії

_____ 2015 р.
" ____ " _____

Київ - 2015 рік

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

старший викладач

кафедри публічного права Гожій Ірина Олексіївна _____

Програму затверджено на засіданні кафедри публічного права

Протокол від " _____ " _____ 2015 року № _____

Завідувач кафедри

_____ Т.О. Чепульченко

" _____ " _____ 2015 р.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни "Міжнародне приватне право" складена відповідно до освітньо - професійної програми підготовки бакалаврів напряму 6.030401 "Правознавство".

Навчальна дисципліна належить до циклу дисциплін професійної та практичної підготовки.

Предметом навчальної дисципліни є міжнародне приватне право, як частина національної системи права, норми якого регулюють приватноправові відносини за участю іноземних громадян або іноземних юридичних осіб або цивільно-правові відносини, ускладнені іншим іноземним елементом.

Навчальна дисципліна "Міжнародне приватне право" має тісний зв'язок з такими дисциплінами, як "Міжнародне право", "Цивільне право", "Сімейне право", "Трудове право" і повинна викладатися після вивчення зазначених дисциплін.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни "Міжнародне приватне право" є формування знань про правове регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни "Міжнародне приватне право" є передача студентам комплексу знань про поняття, особливості методів правового регулювання, систему і роль міжнародного приватного права в сучасних умовах, правовий статус суб'єктів міжнародного приватного права, загальні засади правозастосування у міжнародному приватному праві.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

Знання:

- Предмет, методи правового регулювання, джерела міжнародного приватного права, його місце в національній системі права.
- Загальні поняття і категорії міжнародного приватного права.
- Основні колізійні прив'язки міжнародного приватного права.
- Правовий статус суб'єктів міжнародного приватного права.
- Особливості застосування колізійних норм.

Уміння:

- Визначати суб'єкти міжнародного приватного права
- Аналізувати можливість застосування конкретної колізійної прив'язки до правовідносин за участю іноземного елемента.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни "Міжнародне приватне право" відводиться 4 кредити ECTS.

Рекомендований розподіл навчального часу

Форма навчання	Кредитні модулі	Всього		Розподіл навчального часу за видами занять			Семестрова атестація
		кредитів	годин	лекції	семінарські заняття	СРС	
Денна	1	4	120	18	18	84	диф. залік
Заочна	1	2	60	6	4	50	залік

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ***Розділ 1. Поняття міжнародного приватного права****Тема 1.1. Поняття, предмет і система міжнародного приватного права*

Поняття міжнародного приватного права. Предмет міжнародного приватного права. Поняття «іноземного елемента» у міжнародному приватному праві.

Система міжнародного приватного права. Правова природа норм міжнародного приватного права та його місце в системі права.

Тема 1.2. Методи правового регулювання у міжнародному приватному праві

Поняття методу правового регулювання. Матеріально – правовий метод правового регулювання правовідносин, ускладнених іноземним елементом.. Колізійно – правовий метод як основний метод регулювання цивілістичних відносин з «іноземним елементом».

Розділ 2. Джерела міжнародного приватного права

Тема 2.1. Поняття та види джерел міжнародного приватного права.

Внутрішнє законодавство як джерело міжнародного приватного права

Поняття джерел права. Види джерел міжнародного приватного права. Джерела міжнародного приватного права, які офіційно визнані у правовій системі України. Закон України "Про міжнародне приватне право".

Тема 2.2. Міжнародні договори, правові звичаї - джерела міжнародного приватного права

Міжнародний договір та звичай як основні джерела міжнародного приватного права. Класифікація міжнародних договорів у міжнародному приватному праві. Поняття міжнародного правового звичаю. Види звичаїв, що застосовуються у міжнародному приватному праві. Правила ІНКОТЕРМС - 2000.

Розділ 3. Загальні засади правозастосування у міжнародному приватному праві

Тема 3.1. Вчення про колізійну норму

Поняття колізійної норми. Структура колізійної норми. Класифікація колізійних норм . Основні формули прикріплення колізійних норм. Проблема правової кваліфікації у міжнародному приватному праві. Зворотне відсилання. Відсилання до права третьої держави.

Тема 3.2. Інші загальні засади міжнародного приватного права

Поняття публічного порядку у правових системах. Зміст концепції обходу закону. Законодавство України про обхід закону. Взаємність та реторсії у міжнародному праві. Матеріальна та формальна взаємність.

Розділ 4. Суб'єкти міжнародного приватного права

Тема 4.1. Цивільно-правовий статус іноземних осіб і осіб без громадянства

Поняття суб'єктів міжнародного приватного права. Особливість правового статусу фізичних осіб у міжнародному приватному праві. Іноземці за законодавством України. Імігранти. Право - та дієдатність іноземців в Україні. Застосування особистого закону фізичної особи (*lex personalis*) для вирішення колізійних питань дієдатності. Правове становище громадян України за кордоном.

Тема 4.2. Правовий статус юридичних осіб. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права

Особистий закон юридичної особи. Критерії визначення особистого закону юридичної особи в різних правових системах. Правове становище іноземних юридичних осіб в Україні. Особливості участі держави в міжнародних приватних відносинах. Імунітет держави та його види.

Розділ 5. Право власності у міжнародному приватному праві

Тема 5.1. Особливості правового регулювання відносин власності у міжнародному приватному праві

Особливості інституту права власності в різних правових системах.. Особливості застосування принципу *lex rei sitae* для нерухомого та рухомого майна. Право власності та інші речові права на рухоме майно, що перебуває у дорозі. Імунітет державної власності. Конвенції ЮНЕСКО про захист культурних цінностей. Законодавство України в сфері збереження і захисту культурної спадщини.

Розділ 6. Шлюбно-сімейні відносини в міжнародному приватному праві

Тема 6.1. Особливості правового регулювання шлюбно - сімейних відносин у міжнародному приватному праві

Особливості укладання та припинення шлюбу у правових системах різних держав. Цивільна та церковна форма шлюбу. Укладання шлюбу на території України. Укладання шлюбу за кордоном. Визнання шлюбу, укладеного за кордоном. Укладання шлюбу в консульській установі або дипломатичному представництві. Припинення шлюбу. Інститут міжнародного усиновлення.

Розділ 7. Спадкові відносини у міжнародному приватному праві

Тема 7.1. Особливості правового регулювання спадкових відносин у міжнародному приватному праві

Особливості інституту спадкування у різних країнах. Порядок складання та форма заповіту, визначена законодавством іноземних країн. Форма заповіту за законодавством України. Системи спадкування за законом : романська та система парантел. Правовий режим відумерлої спадщини у міжнародному приватному праві. Концепція "право окупації". Концепція "право спадкування".

Розділ 8. Трудові відносини у міжнародному приватному праві

Тема 8.1. Колізійні питання в сфері трудових відносин

Загальна характеристика трудових відносин у міжнародному приватному праві. Трудова міграція. Колізійні регулювання міжнародних трудових процесів. Працевлаштування іноземців в Україні. Трудові права українських громадян за кордоном.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття з навчальної дисципліни “ Міжнародне приватне право ” передбачені навчальним планом факультету соціології і права НТУУ “КПІ” з метою закріплення знань, отриманих студентами на лекціях та під час самостійного опрацювання матеріалу.

Навчальним планом відведено 18 годин семінарських занять для студентів денної форми навчання та 4 години семінарських занять для студентів заочної форми навчання, протягом яких викладач перевіряє рівень засвоєння поданого матеріалу. Готуючись до семінарських занять, необхідно використати лекційні нотатки та рекомендовану літературу.

На семінарські заняття виносяться теми:

Семінарське заняття 1.

Тема: "Поняття, предмет і метод правового регулювання у міжнародному приватному праві".

Семінарське заняття 2.

Тема: " Поняття та види джерел міжнародного приватного права ".

Семінарське заняття 3.

Тема: " Вчення про колізійну норму".

Семінарське заняття 4.

Тема: "Цивільно - правовий статус іноземних осіб та осіб без громадянства".

Семінарське заняття 5.

Тема: "Правовий статус юридичної особи. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права".

Семінарське заняття 6.

Тема: "Особливості правового регулювання відносин власності у міжнародному приватному праві".

Семінарське заняття 7.

Тема: " Особливості правового регулювання шлюбно - сімейних відносин у міжнародному приватному праві".

Семінарське заняття 8.

Тема: "Особливості правового регулювання спадкових відносин у міжнародному приватному праві".

Семінарське заняття 9.

Тема: " Колізійні питання у сфері трудових відносин".

5. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни “ Міжнародне приватне право ” з метою поглибленого вивчення та аналізу окремих проблем, пропонується опрацювання деяких питань у формі рефератів. Студент обирає тему реферату за бажанням. Під час написання роботи студенти вчаться самостійно опрацьовувати відібраний матеріал, робити узагальнення і висновки стосовно прочитаного. Розкриваючи тему реферату, необхідно посилатися на національне законодавство, міжнародні угоди, зокрема ті, в яких приймає участь Україна, ілюструвати матеріал прикладами судового вирішення спорів за участю "іноземного елемента".

Для самостійної роботи подаються теми рефератів:

1. Національне законодавство як джерело міжнародного приватного права.
2. Правові звичаї як джерело міжнародного приватного права.
3. Застереження про публічний порядок у міжнародному приватному праві.
4. Захист культурних цінностей та права власності на них.
5. Правові підстави спадкування у правових системах сучасності.
6. Колізійні прив'язки та їх еволюція.
7. Правовий статус українських громадян за кордоном.
8. Імунітет держави та його види.
9. Уніфікація міжнародного приватного права.
10. Застосування прив'язки *lex personalis* для визначення правового режиму рухомого майна в країнах Латинської Америки.
11. Міжнародний торговельний звичай, міжнародні правила тлумачення торговельних термінів (ІНКОТЕРМС).

12. Санчес де Бустаманте-і-Сірвен Антоніо. Кодекс Бустаманте.
13. Теорія обходу закону.
14. Гаазька конференція з міжнародного приватного права та її роль у прогресивній уніфікації правил міжнародного приватного права.
15. Принципи УНІДРУА.
16. Вирішення колізійних питань дієздатності фізичної особи в країнах різних правових систем.
17. Відмінності щодо визначення правового режиму майна подружжя в країнах різних правових систем.
18. Застосування критерію реальної осілості для визначення особистого закону юридичної особи в судовій практиці Франції.
19. Конвенція УНІДРУА про викрадені або незаконно вивезені культурні цінності 1995 року.
20. Особливості інституту спадкування у різних країнах.

Навчальним планом заочної форми навчання передбачено написання домашньої контрольної роботи з дисципліни “Міжнародне приватне право”. Виконуючи контрольну роботу, студенту необхідно ретельно ознайомитися з відповідними положеннями національного законодавства та міжнародних договорів, в яких приймає участь Україна.

Контрольна робота охоплює наступні теми курсу:

- Тема 1.1. Поняття, предмет і система міжнародного приватного права.
- Тема 1.2. Методи правового регулювання у міжнародному приватному праві.
- Тема 2.1. Поняття та види джерел міжнародного приватного права. Внутрішнє законодавство як джерело міжнародного приватного права.
- Тема 2.2. Міжнародні договори, правові звичаї - джерела міжнародного приватного права.
- Тема 3.1. Вчення про колізійну норму.
- Тема 4.1. Цивільно-правовий статус іноземних осіб і осіб без громадянства.

Тема 4.2. Правовий статус юридичних осіб. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права.

Тема 5.1. Особливості правового регулювання відносин власності у міжнародному приватному праві.

Тема 6.1. Сімейні правовідносини у міжнародному приватному праві.

Тема 7.1. Особливості правового регулювання спадкових відносин у міжнародному приватному праві.

Тема 8.1. Колізійні питання в сфері трудових відносин.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

6.1. Базова

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. №2709 - IV// Відомості Верховної Ради України. - 2005. - №3Ст.422.
2. Богуславский М. М. Международное частное право: учебник / М. М. Богуславский. — 6-е изд., перераб. и доп. — М. :НОРМА ИНФРА - М, 2011.
3. Міжнародне приватне право: науково-практичний коментар Закону України/ А.С.Довгерт, В.І.Кисіль, - К.,2008.
4. Міжнародне приватне право: підручник для студ. юрид. вищ.навч. закл./ за ред. проф. В.П.Жушмана та доц. І.А.Шуміло. – Х.: Право, 2015.
5. Международное частное право. Общая часть. Учебник./Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. - Х.: Право, 2015.
6. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: підручник , - К.: Атіка, 2003.
7. Фединяк Г.В. Міжнародне приватне право: курс вибр.лекц., - К.: Юрінком Інтер, 1997.
8. Чубарев В.Л.Міжнародне приватне право: Навчальний посібник.- К.: Атіка,2008.

6.2. Допоміжна

1. Актуальні проблеми міжнародного приватного права: Навчальна програма дисципліни/ Упор.: канд. юрид. Наук, доц. Кисіль В.І. – К.,1998.
2. Ануфриева Л. П. Международное частное право. Общая часть [Текст] / Л. П. Ануфриева. — М., 2000. — 246 с.
3. Ануфриева Л. П. Международное частное право. Особенная часть [Текст] / Л. П. Ануфриева. — М., 2000. — 646 с.
4. Ануфриева Л. П. Соотношение международного публичного и международного частного права: правовые категории [Текст] / Л. П. Ануфриева. — М.:Спарк, 2002. —415 с.
5. Асосков А. В. Правовые формы участия юридических лиц в международном коммерческом обороте [Текст] / А. В. Асосков. — М.: Статут, 2003. — 348 с.
6. Баймуратов М.А. Международное частное право. – Одесса, 1996.
7. Борисова А. Н. Доктрина обратной отсылки и отсылки к праву третьего государства (renvoi) [Текст] / А. Н. Борисова. — М. : Книгодел, 2009. — 176 с.
8. Бородко Н. П. Международная организация труда: структура и деятельность [Текст]: учеб. пособие / А. А. Греченков, Л. А. Киселева. — М.: Изд-во деловой и учеб. лит., 2006. — 124 с.
9. Гаврилов В.В. Международное частное право. – М.: Норма, 2000.
10. Гетьман-Павлова И. В. Международное частное право [Текст] : учебник / И. В. Гетьман-Павлова. — 2-е изд. — М. : Эксмо, 2009. — 704 с.
11. Дахно І.І. Міжнародне економічне право [Текст] : курс лекцій /І.І. Дахно. — 2-ге вид. — К. : МАУП, 2003. — 160 с.
12. Ерпылева Н. Ю. Международное частное право [Текст]: учеб.-метод. пособие в 2 кн. / Н. Ю. Ерпылева, М. Б. Касенова. — М. : Омега-Л, 2008. — 855 с.

- 13.Звеков В. П. Коллизии законов в международном частном праве [Текст] / В. П. Звеков. — М. : Волтерс Клувер, 2007. — 416 с.
- 14.Кибенко, Е. Р. Международное частное право [Текст] : учеб.-практ. пособие / Е. Р. Кибенко. — Харьков : Эспада, 2003. — 512 с.
- 15.Кисіль, В. І. Зворотнє відсилання в міжнародному приватному праві [Текст] / В. І. Кисіль // Актуал. пробл. міжнар. відносин. — 1999. — Вип. 13, ч. 1. —С. 91-99.
- 16.Кисіль, В. І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації [Текст] / В. І. Кисіль. — К. : Україна, 2000. — 273 с.
- 17.Кивалова Т.С., Короткий Т.Р. Международное частное право: Метод. Указания по учебной дисциплине / Под ред.М.Е.Черкеса //Одесск. национальн. юрид. академия. —Одесса: Феникс, 2004.
- 18.Кисіль В.І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації.- К.: Україна, 2000.
- 19.Международное частное право/ Под общ. Ред.Г.К.Матвеева. – К.: Вища школа, 1985.
- 20.Международное частное право: Иностранное законодательство/ Предисл. А.Л.Маковского; Сост. и ред. А.Н.Жильцов, М.И. Муратов. М. 2001.
- 21.Міжнародне приватне право. Актуальні проблеми/ За ред. проф. А.Довгерта. – К.: Укр.центр правничих студій, 2001.
- 22.Попова А.В. Международное частное право. Краткий курс. СПб., 2009.
- 23.Учебник по публичному и частному праву: В 2 т./ Под. Общ. Ред. А.А.Костина Т.П : Частное право. М. 2008.
- 24.Юлдашев О.Х. Міжнародне приватне право: теоретичні та прикладні аспекти, - К.: МАУП, 2004.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для діагностики успішності навчання студентів з дисципліни "Міжнародне приватне право" викладачем складаються тестові завдання до модульної

контрольної роботи. З метою проведення поточного контролю успішності засвоєння студентами лекційного матеріалу може бути запропоноване експрес - опитування у вигляді декількох питань з матеріалу, який був поданий на лекції. Навчальним планом підготовки бакалаврів напряму 6.030401 "Правознавство" передбачено семестрову атестацію у вигляді диференційованого заліку. Засобами діагностики на заліку можуть бути білети, складені викладачем з урахуванням всього поданого матеріалу курсу або декілька варіантів залікових тестових завдань переважно відкритого типу.

8. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Робоча програма кредитного модуля "Міжнародне приватне право" складається на основі даної програми навчальної дисципліни відповідно до навчального плану. При викладенні змісту лекційної частини курсу у робочій програмі слід виходити з того, що лекційний час обмежений, а тому треба відводити певне кількість питань кожної лекції для самостійної підготовки студентів. При викладенні змісту навчального матеріалу, який виноситься на семінарські заняття, доцільно до питань кожного семінарського заняття додавати список необхідної літератури із вказівкою конкретних сторінок.